

Obsah

Aktuality	2	Prešov: Viac sanovaných rodín	8
Rekord na koncerte	2	Nitra: Prvé Vianoce s rodinou	8
Pomohli sme domovom s rekonštrukciou	2	Dolný Kubín: Použili nový prvok sociálnej práce... 9	9
Linka SOS pre domovákov	3	Rozhovor	10
Nadácia Socia podporila terénnu prácu	3	K. Minarovičová: Frustráciu detí v domovoch zmierňuje kontakt s rodinou	10
Stretli sa naši štipendisti	4	Vzdelávanie	13
Najmilší koncert oslavuje	5	PRIDE má novú podobu	13
Naše pobočky	6	Anjelská akadémia	13
Košice: Dokončenie Dorky a nové centrum v Rožnave	6	Zriadili sme univerzitné pracovisko	14
Trnava: Stretnutia profesionálnych rodín	6	Viac rodinných konferencií	14
Prievidza: Silné anjelské tímy	7	Projekty	15
Banská Bystrica: Pomoc deťom s problémami	7	Profesionálnym rodičom budeme pomáhať	15

Rekord na koncerte

Na 27. Vianočnom benefičnom koncerte Úsmev ako dar deti vytvorili najväčšie medovníkové srdce na Slovensku. Zložili ho z 2195 medovníkových srdiečok a zapísali sa tak do slovenskej knihy rekordov. Najmenšie srdiečko malo výšku a šírku len 1,5 centimetra, celkovo malo srdce výšku 4,6 metra a šírku 3,4 metra!

Koncert vysielala 26. decembra 2009 Slovenská televízia. Vystúpili na ňom bez nároku na honorár umelci ako Kristína, Peter Cmorík, Mirka Partlová a Ján Slezák, Gladiator, Gipsy.cz či tanečníci z Old School Brothers a Laci Strike.

Za moderátorským mikrofónom sa striedali Adela Banášová, Petra Polnišová, Andrej Bičan, Martin Nikodým a Roman Pomajbo. S umelcami spievali a tancovali deti z detských domovov Hriňová, Topoľčany, Medzilaborce, Šarišské Michaľany, Nová Baňa, Brána do života a odchovanci Karol Kotlár, Veronika Toráčová, Lacko Bubnár, Klaudia Varádiová či Atila Szajko.

Na koncerte sa udeľovali aj Ceny detského úsmevu. Za hlboký vzťah k deťom si ho z rúk Eleny Vacvalovej prevzala vychovateľka v detskom domove Jesenské Mgr. Mária Borbášová. Za osvetovú činnosť prevzal cenu z rúk Ivety Malachovskej Doc. MUDr. Jozef Hašto PhD., ktorý dlhodobo skúma vzťah dieťaťa s blízkou osobou a o svoje poznatky sa podielil v knihe Vzťahová väzba. V kategórii systémová pomoc prevzal ocenenie z rúk Mariana Labudu staršieho v mene Inštitútu Krista Veľkňaza kňaz Marián Kuffa.

Cieľom koncertu je najmä zviditeľniť problematiku detí žijúcich v detských domovoch a náhradných rodinách v duchu motto „...aby každé dieťa malo rodinu.“ Televízni diváci to-

to poslanie podporili prostredníctvom DMS sumou 10 293 eur. Ďakujeme.

Andrea Hajdúchová

Pomohli sme domovom s rekonštrukciou

Úsmev ako dar na konci roka informoval detské domovy o ponuke partnerov Polus City Center a Nadácie TV Joj zorganizovať vianočné obdarovanie detí „Vykúzlíme čaro Vianoc“. Dobrovoľne sa do projektu zapojilo 72 domovov a 3400 detí.

Detský domov má v rozpočte na všetky sviatky počas roka pre dieťa 20 eur, preto si deti nájdu pod stromčekom väčšinou to, čo potrebujú – topánky či oblečenie.

Deti si preto v rámci projektu želali najmä vnsňované darčeky ako plyšové hračky, autička či bábiky, ale aj potreby na rozvoj talentu a vzdelania ako knihy, hudobné nástroje, športové potreby, športovú výstroj a technické pomôcky, najmä USB kľúče či MP3 prehrávače.

V rámci akcie boli vyžrebované štyri detské domovy, ktoré sponzori zrekonštruujú. Detskému domovu Ratolesť v Trní vymenia strechu, domovu v Novom Meste nad Váhom podlahy, domovu v Bojniciach sanitu a domovu v Leviciach okná.

-r-

Linka SOS pre domovákov

Deti z detských domovov a mladí odchovan- ci domovov môžu v prípade problémov vyu- žívať novú bezplatnú telefonickú **Linku pre budúcnosť 0800 800 123**. Na linke deťom radí dobrovoľníčka Danka Müllerová- Sladká, ktorá už šesť rokov poskytuje takéto poradenstvo v rámci programu SOS.

Mladí dospelí získavajú prostredníctvom SOS programu a teraz aj prostredníctvom telefonickej linky pomoc pri hľadaní ubyto- vania, zamestnania, zdravotnej starostlivos- ti, pri kontakte s úradmi, školami či firmami.

Linku pre budúcnosť prevádzkuje spoloč- nosť T-mobile Slovensko, ktorá chce takto pomôcť zvýšiť šance detí a odchovancov detských domovov na úspešnú integráciu do spoločnosti. -r-

Nadácia Socia podporila terénnu prácu

Sanáciu 32 rodín realizovala spoločnosť Úsmev ako dar v minulom roku vďaka pod- pore z Blokového grantu Finančného me- chanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru získaného prostredníctvom Nadá- cie Socia, podpore z Nórskeho finančného mechanizmu a zo štátneho rozpočtu.

Takmer všetky rodiny žili iba zo sociálnych dávok, s peniazmi však nevedeli hospodáriť a využiť ich efektívne.

Nedostatok financií spôsobovala najmä neza- mestnanosť rodičov. Nízka schopnosť riešiť si- tuáciu vyvolávala v rodinách sociálnopatologic- ké javy - mnohé rodiny prepadli alkoholizmu,

stratili bývanie a žili v krízových centrách či uby- tovniciach, prežívali depriváciu a v neposlednom rade sa u nich oslabili rodičovské zručnosti.

Naši terénni pracovníci sprevádzali tieto rodi- ny najmenej 12 mesiacov. Škála problémov, s ktorými sa stretli, bola široká - od riešenia vý- chovných problémov s deťmi, cez riešenie by- tových a finančných problémov rodín, pomoc pri hľadaní zamestnania, až po podávanie ná- vrhov na zrušenie ústavnej starostlivosti nad maloletými deťmi. Pracovníci Úsmevu ako dar spolupracovali s úradmi práce, sociálnych ve- ci a rodiny, obecnými úradmi, školami a s iný- mi mimovládnyimi organizáciami. Pracovali na zmene výchovného štýlu rodičov, ktorých sprá- vanie bolo často spúšťačom problémového správania detí. Pravidelnými návštevami rodín sociálni pracovníci ovplyvňovali aj mienku ľudí z blízkeho okolia, ktorí mali spočiatku predsudky voči pomoci týmto rodinám. Vďaka efektívne- mu nástroju sociálnej práce - rodinným skupi- novým konferenciám - deti z dvoch rodín skon- čili namiesto v detskom domove u príbuzných.

Sociálnym pracovníkom sa podarilo rodinám pomôcť a zabrániť umiestneniu detí v det- ských domovoch. Okrem jednej rodiny, kde boli deti vyňaté do ústavnej starostlivosti eš- te v začiatku projektu a situáciu sa nepoda- rilo zvrátiť, ďalšie deti neboli umiestnené do ústavnej starostlivosti. Naopak, sedem detí sa podarilo vrátiť do pôvodnej rodiny a deväť detí zveriť do náhradnej rodinnej starostlivosti

PhDr. Katarína Minarovičová, PhD.

Ústredný úrad vlády SR

coland@environment.ec.europa.eu

Stretli sa naši štipendisti

Štipendium z Fondu Pipi Dlhej Pančuchy dostáva v tomto školskom roku 41 detí z detských domovov. Takmer všetci sa stretli 24. februára v Bratislave.

Väčšina tohtoročných štipendistov študuje na vysokých školách odbory ako sociálna práca, sociálna pedagogika či učiteľstvo a na stredných školách odbory ako kuchár, masér, kadernička, stolár či sociálno-výchovný pracovník.

Mnohí štipendisti sa vo voľnom čase venujú rovesníkom, trávajú čas s deťmi v detských domovoch a krízových centrách, organizujú pre ne výlety mimo detského domova.

Dlhoročným a významným partnerom programu je Nadácia Slovenskej sporiteľne. „Uvedomujeme si, že deti z detských domovov majú náročnejšiu štartovaciu dráhu. A o to viac nás teší, ak vďaka dobrému vzdelaniu predbehnú mnohokrát svojich rovesníkov, ktorí mali ideálne podmienky,“ dodáva Marta Krejcarová, členka správnej rady Nadácie Slovenskej sporiteľne.

Fond Pipi Dlhej Pančuchy podporuje prostredníctvom štipendií deti z detských domovov a odchovancov detských domovov už 15 rokov. Počas tejto doby podporil už 312 domovákov. **-haj-**

Peter Gašpar a Dusan Lakatoš spolu bývajú v bratislavskom krízovom centre. Dušan študuje dizajn na strednej škole, Peter študuje na Univerzite Komenského. Oba sa prvý raz stretli na Superstar a potom na seba náhodou natrafili v krízovom centre. Vo voľnom čase spolu hrajú na klavír, gitare a spievajú. FOTO – Tomáš Cehlár

Bezplatná psychologická poradňa v Bratislave

Bratislavská pobočka Úsmevu ako dar otvorila bezplatnú psychologickú poradňu pre rodičov. Rodičom radí klinická psychologička Viera Michalková. Poradenstvo je určené najmä náhradným a profesionálnym rodičom, ale aj všetkým rodičom, ktorí cítia potrebu poradiť sa ako správne postupovať pri výchove. Poradňa je otvorená v stredu od 16-tej do cca. 20-tej hodiny každý páry týždeň. Zájemcovia sa musia vopred objednať na tel. čísle 02/63815208, alebo emaily: hankova@usmev.sk. **-r-**

Najmilší koncert oslavuje

Tento rok organizuje Najmilší koncert roka Spoločnosť Úsmev ako dar už po 20-krát! A okrúhle výročie si zaslúži slávnostný večer. Finále Najmilšieho koncertu roka sa preto tento rok uskutoční 18. mája v novostavbe Slovenského národného divadla v Bratislave.

Koncert je prehliadkou tvorivosti detí z detských domovov a za posledné roky aj detí z náhradných rodín. Deti majú priestor na prezentáciu v kategóriách ako spev, tanec, hra na hudobný nástroj, dramatická tvorba či scénický tanec.

Cieľom koncertu je upriamiť pozornosť účastníkov a aj verejnosti na potrebu rozvíjať talent a osobnosť dieťaťa v náhradnej starostlivosti, bez ohľadu na jej formu (internátnu, rodinnú, profesionálnu,...).

Na koncerte počas 20 rokov vystúpili mnohé deti, z ktorých sú dnes úspešní mladí ľudia a umelci. Viacerí z nich sa výročného koncertu zúčastnia. -r-

Jubilejné športové majstrovstvá

Slovensko získalo výnimočnú poctu zorganizovať tento rok už 20. ročník medzinárodných športových majstrovstiev pre deti z detských domovov z Slovenska, Česka a Maďarska. Regionálne majstrovstvá sa konajú 8. mája v Spišských Vlachoch, 14. mája v Kremnici a 21. mája v Trenčíne v Detskom mestčku. Víťazi regionálnych a národných kôl si zmerajú sily v Bratislave na štadióne Laf-ranconi 29. máj. Medzinárodné majstrovstvá sa uskutočnia na rovnakom štadióne 5. júna. Súťažť sa bude predovšetkým v atletických disciplínach ako hod guľou, skok do výšky či v beh na 60 metrov a štafetový beh. Tímy z detských domovov si zahrajú aj futbal. -r-

Jeden Deň úsmevu

Naši dobrovoľníci, študenti stredných a vysokých škôl, ale aj známe osobnosti, ktoré podporujú spoločnosť Úsmev ako dar, vyjdú 5. mája opäť do ulíc, aby rozдали ľuďom usmiate srdiečko. Spoločnosť Úsmev ako dar organizuje celoslovenskú verejnú zbierku 1 Deň úsmevu už ôsmy raz. Minulý rok sa podarilo vyzbierať 38 415, 52 eur (1 157 305 Sk). Ďakujeme každému, kto sa aj tento rok rozhodne podporiť aktivity Úsmevu ako dar a prejaví solidaritu s deťmi z detských domovov. Vyzbieranú sumu použije Spoločnosť Úsmev ako dar na rozvojové a voľnočasové aktivity pre deti v detských domovoch, na pomoc mladým odchovancom, ako aj na terénnu sociálnu prácu s rodinami v kríze. -r-

I Naše pobočky

Košice: Dokončenie Dorky a nové centrum v Rožnave

Krízové centrum Dorka v Košiciach otvorilo minulý rok v novembri pobočku v Rožnave. Nové zariadenie bude poskytovať prechodné ubytovanie a sociálne služby pre deti, ktoré museli byť vyňaté z biologickej rodiny. Kapacita centra je 10 miest.

Na konci minulého roka sa podarilo dokončiť aj samotné Centrum pre obnovu rodiny Dorka v Košiciach. Toto centrum už viac ako dva roky poskytuje sociálne služby osamelým rodičom s deťmi a mladým dospelým, ktorí sa po odchode z detského domova ocitli bez strechy nad hlavou. Od počiatku fungovania poskytlo zázemie a odbornú pomoc 22 mnohopočetným rodinám v zložitej životnej situácii, 37 mladým dospelým a 49 deťom, ktoré získali dočasné bývanie v krízovom stredisku pre ohrozujúci stav v ich rodine.

Projekt Nadácie Dedo a Spoločnosti priateľov detí z detských domov Úsmev ako dar, ktorého realizácia sa začala ešte v máji 2006, podporilo viac ako 300 spoločností finančným alebo materiálnym darom či odbornou službou. Smerovali do neho výťažky viacerých zbierok, najmä z farností košickej arcidiecézy a košickej eparchie sv. Cyrila a Metoda. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR pomáhalo tri roky dotáciou z lotériového výnosu na vnútorné vybavenie. Celková investícia presiahla 1,035 milióna eur (31 miliónov Sk).

Košický samosprávny kraj je hlavným garantom prevádzky súčasnej dostavanej kapacity centra, a to zariadenia núdzového bývania s kapacitou 40 osôb, ďalej „domova na pol ceste“ s kapacitou 20 mladých dospelých, ako aj deväť miest pre deti v krízovom stredisku. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach financuje ďalších deväť miest detí v krízovom stredisku. Stredisko zamestnáva sedem profesionálnych rodín. Vzdelávacie priestory Centra slúžia na komunitnú prácu s cieľovými skupinami, ako aj na prípravu náhradných a profesionálnych rodičov.

Rado Dráb

Trnava: Stretnutia profesionálnych rodín

Trnavská pobočka Úsmev ako dar začala pravidelne, každú druhú sobotu v mesiaci, organizovať kluby profesionálnych rodín. O stretnutia je veľký záujem, pravidelne na ne chodí asi 20 ľudí. Rodiny môžu prísť spolu s deťmi, stretnutia sa konajú v Trnavskom materskom centre, kde je aj herňa. V rámci stretnutia pobočka organizuje aj aktivity pre deti, napríklad karneval či návštevu Mikuláša. „Prichádzajú rodiny z celého kraja, niektoré sa nepoznali, tu si vymenili čís-

la a telefonujú si. Veľmi ich teší, že sa môžu podeliť o ťažkosti a radosti s ľuďmi, ktorí im najlepšie porozumejú, pretože riešia rovnaké problémy. Rodiny zo Senice sa dokonca dohodli, že sa budú pravidelne stretávať aj vo svojom meste,“ hovorí Dana Pukancová, špecialistka pre rozvoj rodiny.

Pracovníci pobočky sledujú aj okruh najčastejších problémov, s ktorými sa profesionálni rodičia stretávajú a sú pripravení im pomôcť. Najväčšie problémy majú v komunikácii s detskými domovmi. „Rodiny chápu dôležitosť stretnutí detí s ich biologickými rodičmi, ale práve domovy tieto stretnutia nie vždy podporujú,“ hovorí Pukancová. Pobočka už v minulosti zorganizovala stretnutie všetkých riaditeľov detských domov v kraji na túto tému a je pripravená vysvetľovať riaditeľom potrebu týchto kontaktov aj naďalej.

-haj-

Prievidza: Silné anjelské tímy

Pobočke v Prievidzi sa podarilo stabilizovať anjelské tímy a rozšíriť počet detských domovov, ktoré navštevujú. Asi 50 anjelov, študentov stredných a vysokých škôl, ale aj niekoľko dospelých zamestnaných žien, dnes navštevuje 10 detských domovov. Pracovníci pobočky sa stretli aj s vedením domovov, aby zistili, v čom najmä potrebujú pomocť. „Požiadavky boli od štandardných, teda vyplňanie voľného času a výlety s deťmi, až po špecifické, ako zobrať staršie deti popoludní do kina, alebo na nákupy do mesta, či pomôcť s doučovaním jazykov,“ vysvetľuje Marián Kocan z pobočky. Dodáva, že v pláne je teraz najmä zlepšiť motiváciu anjelov a utužiť ich kolektív.

„Radi by sme pre nich usporiadali spoločný teambuilding. Anjeli pochádzajú naozaj z celého regiónu od Prievidze, cez Trenčín až

po Považskú Bystricu, takže mnohí sa nepoznajú,“ vysvetľuje.

-ah-

Banská Bystrica: Pomoc deťom s problémami

Pobočka v Banskej Bystrici reagovala minulý rok na výzvy úradov práce, sociálnych vecí a rodiny na výchovné opatrenia pre 20 detí. Desať chlapcov z rodín v Banskej Bystrici malo problémy so záškoláctvom, zlými školskými výsledkami či s krádežami. „Deti ocenili, že dostali na skupinových stretnutiach priestor a úctu, rozvíjali svoje sociálne a komunikačné schopnosti, učili sa pozeráť na svoj problém očami rodiča či učiteľa a chápať, že každé ich správanie prináša dôsledky, pozitívne správanie dobré a naopak,“ vymenúva Jolana Nátherová z pobočky. Deti na stretnutia chodili veľmi radi a dodnes pracovníkov pobočky kontaktujú. Zlepšili sa aj ich výsledky v škole. Zamestnanci pobočky pracovali aj s rodičmi detí, čo rovnako prinieslo pozitívny efekt. Rodičia sa s deťmi začali viac rozprávať, na zlé známky nereagujú len nadávkami či zákazmi, naopak, viac počúvajú dôvody detí a dokonca sa s nimi pripravujú do školy a skúšajú ich učivo.

Školské problémy ďalších desiatich detí zo štyroch rodín z Brezna súviseli predovšetkým s nezvládnutím rodičovských zručností a povinností. „Išlo o chudobné rodiny, veľa sme s nimi hovorili o hospodárení, hľadani práce, o dôležitosti zdravotnej prevencie, očkovania, o tom, ako zabezpečiť hygienické návyky v ťažkých podmienkach, keď boli mnohé rodiny bez vody,“ vysvetľuje Nátherová. S rodinami sa pracovalo v ich prostredí, takže odporúčania boli praktické a konkrétne. Rodinám poskytla pobočka aj charitatívnu pomoc, najmä vo forme oblečenia, kuchynského vybavenia či hygienických potrieb.

-ah-

Prešov: Viac sanovaných rodín

Intenzívnejšie sprevádzanie náhradných rodín a ich detí a viac sanácii biologických rodín, taký je plán prešovskej pobočky Úsmev ako dar na tento rok. Silnejšiu podporu a pomoc náhradným rodinám má pomôcť zabezpečiť špecialista pre rozvoj rodiny, ktorého pobočka plánuje tento rok prijať. Pracovníci totiž intenzívne spolupracujú s asi 50-tkou pestúnskych a profesionálnych rodín, vyškolili však niekoľko stoviek rodín. „Špecialista by mal tieto rodiny intenzívne kontaktovať a pripomínať, že sme tu preto, aby sme im pomohli riešiť problémy v ich zárodku. Rodiny sa totiž ozývajú, až keď sú ťažkosti veľké,“ vysvetľuje Mária Maráková, riaditeľka programu PRIDE na pobočke.

V záujme pomoci biologickým rodinám chce pobočka tento rok začať využívať formu sociálnej práce – Rodinné skupinové konferencie. Posilniť by sa mal aj tím sanačných terénnych sociálnych pracovníkov. Ak sa plány podarí naplniť, pobočka by mohla tento rok sanovať 25-30 rodín a rozšíriť služby pre rodinu aj do okresov, v ktorých doteraz nepôsobila, a to najmä do Vranova nad Topľou či Svidníka.

-haj-

Nitra: Prvé Vianoce s rodinou

V roku 2009 sa pobočke v Nitre podarilo dosiahnuť pekné výsledky v projektoch sanácie. Do náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov či príbuzných sme pomohli umiestniť 13 detí, jedno dieťa sme pomohli umiestniť do pestúnskej starostlivosti a jedno vrátiť do biologickej rodiny.

Úspešne skončil prípad dvoch chlapcov, ktorých osud sme spomínali v minulom čísle Spravodaja. Po smrti otca boli chlapci umiestnení v detskom domove, ich sestra

zostala žiť s matkou v Domove pre osamelých rodičov. Matka k chlapcom nemala vytvorený citový vzťah, aj pre nezhody s nebohým manželom, ktorý ich vychovával. Oslovili sme staršieho brata chlapcov, či by ich neprevzal do starostlivosti. Spočiatku odmietal. Pracovali sme na zmene jeho postoja a súčasne sme sa snažili zmeniť aj postoj matky k synom. Podarilo sa. Brat dal súrodencom najkrajší darček k Vianociam – začiatkom februára 2010 prebehlo súdne pojednávanie a chlapci mu boli zverení do náhradnej osobnej starostlivosti.

Prvé Vianoce s rodičmi a súrodencami prežilo aj ďalšie 13-ročné dievčatko. V decembri mu súd zrušil ústavnú starostlivosť ako výsledok našej sociálnej práce. Veľmi nás potešilo, že sme zabránili vyňatiu 7 súrodencov z problémovej rodiny. Rodičia zlyhávali v rodičovských funkciách a napriek niekoľkokomesačnému sprevádzaniu sociálnymi pracovníkmi nenastala zmena v ich správaní. Agitovali sme aj na Mestskom úrade v Nitre, pretože chceli rodinu deložovať za neplatenie nájomného. Rodičov sme nabádali, aby hľadali pomoc v širšom príbuzenstve a nakoniec sa to podarilo! Sestra matky sa spolu s manželom rozhodla, že si všetky deti nechajú zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti.

Zachrániť deti pred umiestnením do detského domova sa nám podarilo aj v ďalšej rodine. Po náhlom úmrtí matky sme zvolali rodinnú skupinovú konferenciu, na ktorej sa širšia rodina dohodla, že sa o deti postará. Dve deti zostali u staršieho brata. Rodinná skupinová konferencia pomohla zachrániť aj dve sestry, ktoré mali byť umiestnené do ústavnej starostlivosti. Podarilo sa nájsť pestúnske rodiny, ktoré budú podporovať ich súrodenecký vzťah a vzájomné stretávanie sa.

Do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky sa podarilo zveriť aj chlapca z reedu-

kačného domova a do starostlivosti staršej sestry išiel aj chlapec, ktorému sme sa venovali v rámci projektu Komplexná sociálna práca s deťmi s poruchami správania.

PhDr.Katarína Minarovičová, PhD.

Dolný Kubín: Použili nový prvok sociálnej práce

S cieľom dosiahnuť najlepší záujem dieťaťa použili pracovníci pobočky v Dolnom Kubíne novinku – zvolali konziliárne skupinové stretnutie. „Ide o inovatívny prvok v sociálnej práci, ktorý vzišiel z niekoľkoročnej skúsenosti sociálnych pracovníkov Úsmevu ako dar v oblasti terénnej sociálnej práce s dieťaťom a rodinou,“ vysvetľuje Samuel Vaňo, špecialista na rozvoj rodiny. Princíp vychádza z modelu rodinnej skupinovej konferencie. Aj tu sa stretli subjekty, ktoré sa zhodli na tom, že je v záujme detí vrátiť sa k matke a sami si určili plán a kroky, ktoré vykonajú na to, aby sa cieľ podarilo dosiahnuť.

Dve deti pani Jany sa dostali do detského domova, potom, ako sa rozpadlo manželstvo rodičov, matka sa musela vysťahovať z

domu a vystriedala niekoľko krízových zariadení. Deti však po matke túžili a, spočiatku tajne, k nej chodili cestou zo školy do detského domova. Záujem o deti prejavovala aj matka, navštevovala ich často v domove.

Na konziliárnom stretnutí sa stretli pracovníci úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, zástupcovia mesta, školy, detského domova, detský psychológ a psychiater a sociálni pracovníci Úsmevu ako dar. Všetci sa na základe predchádzajúcich stretnutí a posudkov psychológov a ďalších odborníkov zhodli na tom, že je v záujme detí vrátiť sa k matke. Na stretnutí prijali plán rozvoja rodiny a plán na zabezpečenie stálosti rodiny pri zvládaní zmien, ktoré s najväčšou pravdepodobnosťou návrat detí spôsobí.

Mesto Dolný Kubín sa v pláne zaviazalo pomôcť matke so zamestnaním a bývaním, detský domov bude podporovať a vytvárať priestor na pravidelné stretnutia matky a detí, škola a odborníci dohliadnu na študijné výsledky detí a vypracujú plán ich edukačného rozvoja, zástupcovia ÚaD a úradu práce, sociálnych vecí a rodiny budú sprevádzať matku pri príprave na prijatie detí a dohliadať na plán rozvoja rodiny.

„Deti vedia, že ich pobyt v detskom domove je len dočasný, znovuzjednotenie rodiny sa stalo spoločným cieľom všetkých zúčastnených. Veríme, že letné prázdniny by už deti mohli stráviť doma u matky,“ hovorí Vaňo.

Andrea Hajdúchová

www.usmev.sk

www.nahradnarodina.sk

Rozhovor: Frustráciu detí v domovoch zmiernuje kontakt s rodinou

Deti potrebujú vyrastať v rodinnom prostredí, poznať, prečo boli vyňaté z pôvodnej rodiny a udržiavať so svojimi rodičmi kontakt. Potvrdil to výskum emocionálnej frustrácie detí v detských domovoch a pestúnskych rodinách, ktorého výsledky predstavila na konferencii v Častej – Papierničke PhDr. KATARÍNA MINAROVICHOVÁ, PhD., z počky Úsmev ako dar v Nitre.

Sledovala si emocionálnu frustráciu detí v detských domovoch internátneho typu, rodinného typu a detí v pestúnskych rodinách. Potvrdil sa predpoklad, že najviac frustrované budú deti v domovoch internátneho typu. Čo spôsobuje ich výraznejšiu frustráciu?

V detských domovoch internátneho typu vyrastali deti vo veľkých výchovných kolektí-

voch, chýbala intimita prostredia, na jednej izbe spolu bývalo aj šesť či sedem detí, všetko mali spoločné, chýbalo im súkromie nielen na izbách, ale aj vo vzťahoch. Deti nemali šancu vytvárať si citové vzťahy s dospelými ľuďmi, lebo sa pri nich striedalo 10-15 vychovávateľov.

Spôsob výchovy v takomto zariadení nebol zameraný na ošetrovanie zraneného dieťaťa, ktoré sa často stretlo s problémami všetkého druhu od týrania cez zanedbávanie po alkoholizmus rodičov. Dieťa zostávalo takmer vždy v domove do svojich 18 rokov a pracovalo sa skôr na tom, aby sa dobre učilo a prispôbilo sa životu v domove. Na kontakt s pôvodnou rodinou sa nekládol dôraz, s touto rodinou sa nepracovalo. Práve preto, že v tomto type domova chýbal rodinný prvok výchovy, výskum tu potvrdil najväčšiu frustráciu.“

Dnes sú však detské domovy transformované na domovy rodinného typu, takže s takou vysokou mierou frustrácie detí by sme sa už nemali stretávať?

„Výskum som robila v rokoch 2005 až 2008, takže som ešte zachytila posledné detské domovy, ktoré neprešli transformáciou, dnes už sú domovy transformované. Transformácia začala v roku 2000 a predpokladalo sa, že skončí do piatich rokov.“

Výskum však potvrdil, že ani detské domovy rodinného typu stále nemajú také kvality ako pobyt dieťaťa v rodine.

„Aj keď umiestnime dieťa do najlepšieho detského domova, aký vedia ľudia, čo v ňom pracujú, vytvoríť, stále to nie je rodina dieťaťa a u dieťaťa teda dochádza k frustrácii.“

Detské domovy rodinného typu boli vytvorené s cieľom, aby sa o menšie skupiny detí staralo menej vychovávateľov, najviac päť.

Ani v rodinnom type domova teda nie sú deti stále s jednou osobou, ktorá reprezentuje otca či matku a ktorú majú radi.

A ďalšia vec – výskum potvrdil, že veľkou výzvou stále zostáva práca s biologickou rodinou. Aspoň v období, v ktorom som výskum robila, teda krátko po transformácii, neboli pracovníci detských domovov na túto prácu zvyknutí, alebo nemali toľko zručností a vedomostí o sanácii rodín.“

Aké výrazné boli teda rozdiely vo frustrácii medzi deťmi v rôznych typoch starostlivosti?

„Rozhodoval typ prostredia a intenzita práce s biologickou rodinou. Najviac emocionálne frustrované boli, ako sme už spomenuli, deti v internátnych typoch domovov. U tejto skupiny som sa stretla aj s ťažkou mierou frustrácie, kým u detí vyrastajúcich v domo-

voch rodinného typu a v pestúnskych rodinách nie.“

Výskum skutočne potvrdil, že na úroveň frustrácie má vplyv aj to, či sa deti stretávajú s biologickou rodinou. Je teda v starostlivosti o deti v ústavnej a náhradnej starostlivosti kľúčové snažiť sa udržať aspoň minimálny kontakt s pôvodnou rodinou?

„Určite, a teraz nehovorím len o číslach z výskumu, ale opieram sa aj o svoje skúsenosti z práce v detskom domove. Deti, ktoré nemali kontakt s biologickou rodinou, boli oveľa pesimistickejšie a trudnomyselnejšie, niekedy nevedeli ani príčinu, prečo sú v DD, museli sme pracovať na objasnení dôvodu, aby si nedomýšľali a neobviňovali sa.

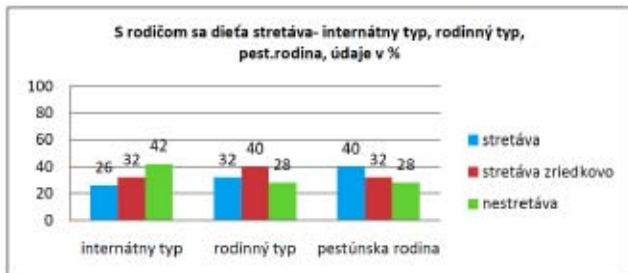
Deti, ktoré trávili u rodičov víkendy či sviatky a rodičia ich občas navštevovali a deti ve-

Čo ešte odznelo na konferencií v Papierničke

Účastníkov medzinárodnej konferencie v Častej Papierničke pozdravila aj europoslankyňa MUDr. Anna Záborská, štátna tajomníčka Ministerstva práce, soc. vecí a rodiny JUDr. Emília Kršíková a Generálny riaditeľ Ústredia práce, soc. vecí a rodiny PaedDr. Ján Sihelský.

Spomedzi prednášok zaujali príspevky zahraničných hostí - Ivanky Stahuliak z Chorvátska a predovšetkým Mgr. Tomáša Řezníčka a PhDr. Lenky Průšovej z detského domova v Dobříchovciach. Dvojica analyzovala príčiny ukončenia náhradnej rodinnej starostlivosti u pestúnov a osvojiteľov. Štatistiky o tom, koľko detí sa z náhradnej starostlivosti vráti späť do detského domova sa nezaznamenávajú ani v Čechách a ani na Slovensku.

Na konferencie sa opäť odovzdávala aj cena Z domova do rodiny, ktorú vyhlasuje Ministerstvo práce, soc. vecí a rodiny. Získávajú ju domovy, ktorým sa podarilo dostať najviac detí z domova do rodiny. Tento rok ocenenie prevzali domovy v Púchove, v Liptovskom Hrádku, v Pečeňadoch, v Mlynkách-Bielych Vodách a Detský domov Cemjata v Prešove.

Úsmevu ako dar - aby každé dieťa malo rodinu, pretože akákoľvek iná forma starostlivosti je preň stresujúcejšia.

„Najvhodnejšia starostlivosť ide ruka v ruku s našim mottom - aby dieťa malo rodinu, v prvom rade biologickú, ak to nie je možné, náhradnú - teda pestúnsku alebo rodinu, ktorá si ho osvojí. Ak ani to nie je možné, nasleduje detský domov, ale aj tam je na prvom mieste starostlivosť v profesionálnej rodine a potom vo výchovnej skupine. A ak je dieťa v detskom domove, je treba čo najviac pracovať s biologickou rodinou, aby sa do nej dieťa mohlo vrátiť. Ak to nie je možné, opäť platí, že preň treba intenzívne hľadať rodinu náhradnú.“ -haj-

deli, že sa nemôžu vrátiť, pretože otec má problémy s alkoholom a matka je napríklad nezamestnaná, oveľa lepšie zvládali pobyť v domove, napredovali, mali lepšie školské výsledky, záujem o krúžky a o nadväzovanie kamarátstiev.“

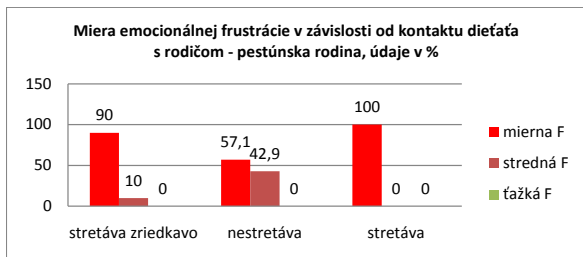
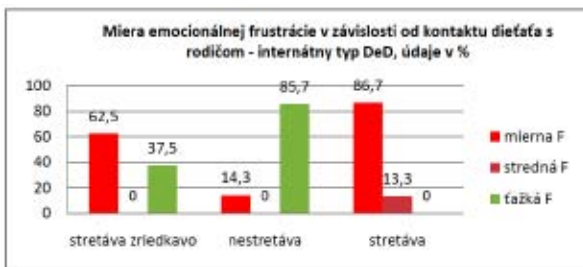
Dá sa hovoriť aj o frustrácii podľa veku, teda že deti v mladšom veku niesli situáciu ťažšie ako staršie prípadne naopak?

„Neskúmala som frustráciu podľa veku, mnohé výskumy však potvrdzujú, že najhoršie pre dieťa je, ak je vyňaté z rodiny vo veku 0-3 roky. Je to najbezpečnejší vek práve z hľadiska vytvárania citovej väzby k blízkej osobe.“

Zaujali ma rozdiely medzi chlapcami a dievčatami, prečo sa dievčatá so situáciou ťažšie vyrovnávali?

„Moja hypotéza bola, že dievčatá sú citlivejšie a preto budú ťažšie zvládať situáciu, a potvrdilo sa to. Vysvetľujem si to tým, že sú zraniteľnejšie, viac túžia po kontakte s matkou.“

Záver výskumu sa teda zhodujú s cieľom práce

PRIDE má novú podobu

Zaujímavosťou o výcvik PRIDE sa tento rok stretnú už s jeho novou formou. Vo februári a máji tohto roku absolvovali výcviky revidovaného PRIDE tréneri a nové znalosti už uplatňujú v prebiehajúcich kurzoch.

Výcvikový program PRIDE slúži na rozvoj rodičovských zručností. Je určený náhradným rodičom, profesionálnym rodičom, vychovávateľom a odborným pracovníkom, ale aj biologickým rodičom, ktorí túžia po hlbšom pochopení svojho dieťaťa.

PRIDE učí rodičov ako pomáhať deťom vyňatým z pôvodných rodín vyrovnáť sa s minulosťou, prijať prítomnosť a pripraviť sa na samostatnú budúcnosť.

„Revidovaný PRIDE kladie väčší dôraz na vzťahy s pôvodnou rodinou dieťaťa. Hodnota dieťaťa je totiž založená na jeho biologickom pôvode. Ak majú náhradní rodičia či odborníci, ktorí sa oň starajú, zlú mienku o jeho pôvodnej rodine, dieťa podvedeme cítiť, že si to isté myslia o ňom,“ vysvetľuje Elena Vaňová, supervízorka a majstertrénerka PRIDE.

Počas kurzu PRIDE účastníci analyzujú príčiny krízy v pôvodnej rodine dieťaťa, učia sa porozumieť konaniu rodičov dieťaťa, aby mu vedeli odovzdať posolstvo o dôležitosti rodiny a povzbudzovať v ňom schopnosť byť dobrým rodičom.

„PRIDE dnes odborníkom z detských domovov, z poradní, ale aj náhradným rodičom ešte viac vysvetľuje, prečo je vyňatie dieťaťa z rodiny na poslednom mieste a prečo je dôležité udržiavať kontakt s pôvodnou rodinou. To sú veci, na ktoré sa v našej kultúre doteraz nekládol dostatočný dôraz,“ hovorí Vaňová. **-haj-**

Anjelská akadémia

Aj tento rok majú naši dobrovoľníci možnosť vzdelávať sa na Anjelskej akadémii, prvý ročník pre nových dobrovoľníkov sa uskutoční 12. – 14. marca. Anjeli, ktorí ukončili prvý ročník akadémie minulý rok, môžu pokračovať v štúdiu v druhom ročníku 19. - 21. marca. Anjelská akadémia získala minulý rok akreditáciu Ministerstva školstva SR ako oficiálny vzdelávací program mladých. Certifikát, ktorý absolventi akadémie získajú, tak potvrdzuje, že majú vedomosti o detských domovoch, o transformácii, poznajú sociálne zákony a získali zručnosti, ktoré im umožňujú pracovať s deťmi a budovať s nimi pevné a pozitívne väzby. Akadémii by mala absolvovať asi stovka mladých ľudí.

„Naším cieľom pre tento rok je sústrediť sa na nábor nových dobrovoľníkov a sieťovanie dobrovoľníckych tímov. Chceli by sme, aby sa anjeli navzájom poznali a mohli si vymieňať skúsenosti a zlepšovať sa vo svojich zručnostiach,“ hovorí Katarína Hlavandová, nová šéfká anjelského programu. **-r-**

Zriadili sme univerzitné pracovisko

Spoločnosť Úsmev ako dar pomáha konkrétnym rodinám a podieľa sa na systémových zmenách v starostlivosti o rodinu a deti. Skúsenosti z praxe chceme využiť aj pri ďalšom vzdelávaní odborníkov a vo vedeckej oblasti. Úsmev ako dar preto dlhodobo spolupracuje s univerzitami. Pred 1,5 rokom sme založili v spolupráci s Trnavskou univerzitou Inštitút na ochranu práv dieťaťa a rodiny a tento inštitút sa na jeseň minulého roka stal detašovaným pracoviskom Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce univerzity. Pracovisko slávnostne otvoril na konferencii Mosty v sociálnoprávnej ochrane vtedajší dekan fakulty Prof. MUDr. František Mateička Csc.

„Na tomto pracovisku chceme zachovať tradíciu a venovať sa veľkým výskumným projektom, ako boli napríklad unikátne výskumy Ohrozená rodina I. a II, ktoré sme realizovali ešte na pôde inštitútu,“ hovorí predseda spoločnosti Úsmev ako dar Prof. MUDr. Jozef Mikloško PhD.

V súčasnosti v detašovanom pracovisku univerzity pracujú štyria doktorandi, pripravuje sa vydávanie odborného časopisu Mosty k rodine a tento rok sa začne s prípravou výskumu vzťahovej väzby. -r-

Viac rodinných konferencií

V spolupráci s Fondom sociálneho rozvoja budeme môcť tento rok zorganizovať viac Stretnutí rodinných rád, a to v rámci programu Európsky rok boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu 2010, financovaného z rozpočtu EÚ a štátneho rozpočtu SR. Od marca do novembra 2010 môžeme vďaka tejto podpore pracovať na projekte s názvom Zvýšenie participácie na riešení sociálnej inklúzie ohrozených osôb.

Stretnutia rodinných rád sú a efektívnym nástrojom sociálnej práce, osvedčili sa aj ako nástroj na predchádzanie vyňatiu detí do detských domovov. V praxi sa podarilo dosiahnuť, že deti z rodín v kríze sa vďaka stretnutiam ujali príbuzní.

S podporou Fondu sociálneho rozvoja organizuje Úsmev ako dar tri Stretnutia rodinnej rady v každej z ôsmich pobočiek.

Fond sociálneho rozvoja podporil aj konferenciu a workshopy Mosty k rodine, ktoré sú už tradične miestom stretnutí odborníkov podieľajúcich na politike sociálnej inklúzie.

Podporu z FSR sme získali v rámci Národného programu SR k Európskemu roku boja proti chudobe. Program je financovaný z rozpočtov EÚ a SR. -r-

Fond sociálneho rozvoja

2010
Európsky rok
boja proti
chudobe a
sociálnemu vylúčeniu

Profesionálnym rodičom budeme pomáhať

Pre deti z detských domovov je dôležité, aby vyrastali v rodine. Úsmev ako dar preto v čase od novembra minulého roka do februára tohto roka zorganizoval spolu s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny 40 stretnutí pre záujemcov o profesionálne rodičovstvo. Na každé stretnutie prišli desiatky záujemcov.

Cieľom bolo podporiť unikátny model starostlivosti o deti v detských domovoch, ktorý umožňuje zamestnancom domovov vychovávať deti u seba v rodinnom prostredí.

Počet profesionálnych rodín aj vďaka projektu narastá a my si uvedomujeme, že tieto rodiny potrebujú v súčasnosti najmä pod-

poru a pomoc odborníkov pri riešení neľahkých situácií, do ktorých sa dostávajú. Jedným z našich hlavných cieľov je preto v tomto roku rozšírenie služieb pre profesionálne, náhradné rodiny a rodiny v kríze.

„Už dnes máme na pobočkách Úsmevu ako dar ľudí, ktorí sa servisu pre rodiny venujú. Tieto tímy chceme rozšíriť. Na pobočkách by mali pracovať špecialisti na rozvoj rodiny, psychológovia, sociálni pracovníci, aby sme vedeli pomôcť rodine, keď to naozaj potrebuje,“ povedal Mikloško.

Projekt stretnutí bol financovaný z Európskeho sociálneho spoločenstva v rámci Národného programu Zvyšovanie zamestnateľnosti profesionálnych rodín. **-haj-**

Úsmev ako dar
...aby každé dieťa malo rodinu

...aby každé dieťa malo rodinu

Ďakujeme partnerom

Partner osvetly v náhradnom rodičovstve

Partner Celoslovenských športových hier

Good Food, Good Life

Generálny partner štipendijného vzdelávacieho programu „Vzdelávaním k úspechu“

Ďakujeme regionálnym partnerom

Za výrobu roll-up bannerov ďakujeme: **Freebord**
Feel FREE to show up!

Za spoluprácu pri tvorbe Informačného spravodaja ďakujeme:

Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar

Kontakt: SPDDD Úsmev ako dar, Ševčenkova 21, Bratislava 851 01

Tel./fax: 02/63 81 52 08-9, IČO: 173 165 37, číslo účtu: 4040 029 - 105/3100

e-mail: info@usmev.sk, www.usmev.sk

Zodpovední: Mgr. Tomáš Cehlár - marketingový manažér, Andrea Hajduchová - manažérka PR

2010 - 1000 ks, ISSN: 1337-2726